

MONTESSORI - vzdělání pro lepší budoucnost

Když se reportéři zeptali zakladatelů Googlu, Larryho Page a Sergeye Brina, čemu vděčí za úžasné schopnosti, které vedly k založení a úspěšnému rozvoji nejpoužívanějšího internetového vyhledávače na světě, očekávali, že odpovědí bude chvála prestižní Stanford University, kde se Larry a Sergey setkali.

text: Ing. Michaela Tilton, MBA

Oto větším překvapením jim byla odpověď, že základy jejich vnitřní motivace a zájem o poznání a změnu směrem k lepšímu jim dala Montessori školka, kde oba podnikatelé kdysi zahájili svůj proces vzdělávání.

ODKUD K NÁM PŘIŠLA

Montessori pedagogika je nejstarší používaný systém výuky. Duchovní matkou této metody je italská lékařka

Maria Montessori, která její základy začala tvořit před více než 100 lety. Od té doby se Montessori vzděláním může pochlubit řada významných a úspěšných osobností, mezi které patří například Jeff Bezos (zakladatel Amazon.com), Jacqueline Kennedy Onassis (bývalá první dáma USA), Gabriel García Márquez (nositel Nobelovy ceny za literaturu), princové William a Harry (synové princezny Diany), T. Berry Brazelton (světoznámý pediatr

a autor knih o dítěti) nebo Bill a Hillary Clintonovi. Montessori pedagogika je založena na využití takzvaných senzitivních období v rozvoji dítěte, které mu umožní snadno a přirozeně si osvojit určité schopnosti a znalosti, vůči nimž má v tomto čase zvýšenou senzitivitu. Děti jako by podvědomě věděly, na co se soustředit, a projevují zájem o danou činnost nebo znalost. Pokud je jim v tomto období dán prostor a vhodné podněty, učí se rychle a s chutí. Zmeškáme-li možnost naučit je určitou schopnost během senzitivního období, mají stále šanci si ji osvojit, ale bude je to stát mnohem více úsilí.

SENZITIVNÍ OBDOBÍ

Jedním z často uváděných příkladů je čas, kdy je dítě od přírody naprogramováno k učení se jazyků. Toto období začíná narozením (někteří vědci se domnívají, že možná i dříve) a končí kolem šestého roku věku. Dítě může snadno zvládnout svou mateřštinu a další jazyky. Naučení se dalších řečí v tomto raném věku je pro ně nejen snadné, ale i velmi užitečné v dalším rozvoji. Moderní poznatky neurologie ukazují, že učení se další řeči vytvoří množství spojení v mozku, které celkově posílí intelektuální kapacitu jedince. Další senzitivní období, které je škoda propásnout, je období učení se pořádku. To začíná také narozením a svého vrcholu dosahuje mezi 18 měsíci a 2,5 roky věku, pak postupně ustupuje až do 5 let. V této době mají děti touhu po důslednosti a stereotypu. Milují rutinní aktivity, které se pravidelně opakují, a odchylky od denního režimu je vyrušují. Dokonce i urputné období vzdoru, které nastupuje kolem druhého roku, je zdůvodňováno přehnanými reakcemi batolátka na odchylky od zažitého řádu, které dospělí často ani nezaregistrují. V tomto období děti milují pořádek, a zejména to, když má každá věc či hračka své místo. V případě, že zorganizujeme prostředí potomka v tomto věku a necháme ho, aby si své hračky a další předměty sám ukládal na místa, kam patří, nebudeme ho to muset učit v následujících mnoha letech.

PŘÍNOSY

Montessori metoda dětem pomáhá rozvíjet smysly a pokládá základy zdravé zvědavosti a zájmu o další učení. Dítě si samo vybírá, co ho zajímá, a učí se do hloubky, jakou si samo určí. Není tedy výjimkou, že žáci v Montessori školkách zvládají věci z matematiky, geometrie, zeměpisu a biologie, které se běžně probírají až na prvním stupni ZŠ. Překvapením může také být, že senzitivní období na učení se psát a číst je kolem čtvrtého roku – pokud děti dostanou možnost a vhodné podněty, samy se s chutí učí to, co ostatní s mnohem menší dávkou entuziasmu ve škole. Podstatou Montessori pedagogiky je pomoci dětem v rozvoji jejich schopností tím, že si vše, co se učí, vyzkouší a zažijí místo typického školního učení. Začíná se cvičením činností z praktického života, které našim nejmenším pomůže osamostatnit se a umožní jim tak další rozvoj. Při praktických aktivitách, jako je přelévání vody, přesypání fazolí, zapínání knoflíků a vázání tkaniček, se mimo jiné učí také koncentraci, koordinaci a vytváří si vůli a sebevědomí. Pak se zpravidla přistupuje k sensorickým cvičením, kdy si děti kromě smyslů (hmatu, čichu, zraku, chuti a sluchu) vytvářejí díky důmyslně propracovaným pomůckám paní Montessori i základy matematiky a geometrie. Montessori metoda dále nabízí témata z takzvané kosmické výchovy, do které zejména v prvních letech patří i zeměpis, biologie a kreativní činnosti. Cílem je naučit naše nejmenší respektu k sobě, ostatním lidem a svému okolí.

V Montessori prostředí se učí rozvíjet svou individualitu v kontextu světa, ve kterém žijeme. Jsou pak sebevědomí, dokážou analyzovat skutečnosti a reagovat na ně (schopnosti, o kterých často mluví i Larry a Sergey) a mají intelektuální kapacitu své myšlenky promítnout do svých činů. Sama autorka metody věřila, že vše se dá řešit cestou míru a že vzdělání je důležité. Asi nejdůležitější dvě lekce, které jim Montessori pedagogika do budoucna dá, jsou následující: 1. život stojí za to žít a 2. svět je možné změnit.

SOUČASNÉ MOŽNOSTI

V České republice již existuje několik kvalitních Montessori zařízení a další vznikají. Stále častěji se také objevují i Montessori pracovny pro děti, které nemají možnost navštěvovat takto orientovanou školkou. Existují rovněž Montessori dílničky pro miminka a batolátka. Seznam zařízení najdete na internetových stránkách Společnosti Montessori o. s. (www.montessoricr.cz). Maria Montessori ke své metodě vyvinula rozsáhlý soubor výukových pomůcek, nad jejichž jednoduchostí a genialitou dodnes žasne mnoho pedagogů i rodičů. Většina z nich je vyrobena ze dřeva nebo jiných přírodních materiálů a svým účelem předčí mnohé edukační hračky dnešní doby. Hodně jich je bohužel tradičně finančně velmi nákladných. Naštěstí se už i na český trh dostávají výrobci kvalitních, ale méně drahých pomůcek, jako je například americká firma Adena Montessori (<http://shop.gokids.cz>). ■